

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Historie české správy

SPRÁVA V OBDOBÍ 1848 – 1918

4. část

Název školy	SOŠ InterDact s.r.o. Most
Autor	Mgr. Daniel Kubát
Název šablony	V/2_Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji odborných kompetencí žáků středních škol
Číslo projektu	VY_52_INOVACE_17
Předmět	Historie české správy
Tematický celek	Správa v období 1848 – 1918 (4. část)
Téma	Soudnictví a justiční správa
Druh učebního materiálu	Prezentace
Metodický pokyn	Prezentace je určena k výkladu nového tématu
Pokud není uvedeno jinak, použitý materiál je z vlastních zdrojů autora	

Soudnictví a justiční správa

- ⊙ Nejvyšším správním úřadem v oboru justice – **ministerstvo práv**, později označované jako **ministerstvo spravedlnosti**
- ⊙ dohled nad soudy, státními zastupitelstvími a veškerým vězeňstvím, advokací, notářstvím a obhájci ve věcech trestních
- ⊙ činilo návrhy na jmenování soudců, do jeho kompetence nepatřilo vojenské soudnictví (ministerstvo války)

Soudy zřízené v roce 1850 lze rozdělit:

- a) **řádné soudy** – veškeré civilní pravomoci (okresní soudy, zemské neboli krajinské soudy, vrchní zemské soudy, Nejvyšší soudní a kasační dvůr, obchodní soudy)

- b) **soudy mimořádné (zvláštní)** – Soud dvorního maršálka pro členy panovnického domu, živnostenské soudy a soudy rozhodčí nebo smírčí

- ❑ základní jednotkou se staly **okresní soudy**, zřízeny s působností pro soudní okres
- ❑ působily jako samosoudy, v čele stál **okresní soudce**, řešily rozepře o otcovství, o určení hranic nemovitostí, spory mezi hostinskými a jejich zákazníky, spory o vady dobytka, spory z pozůstalosti, poručenskou agendu, vedly pozemkové knihy atd.

- ⊙ nadřízenou instancí se staly **zemské** (v Praze a v Brně) nebo **krajské soudy – sborové soudy první stolice**
- ⊙ v čele každého soudu stál **prezident**
- ⊙ rozhodování bylo svěřeno většímu počtu osob (senátu), v čele předsedové senátu, náleželo jim hlavní přelíčení, rozhodnutí a jeho výkon ohledně všech zločinů a přečinů podle **všeobecného trestního zákona z roku 1852**, patřily sem i věci jako rozvod, prohlášení nepravosti manželství, adopce, emigrace do ciziny atd., vedl se zde **obchodní rejstřík**, horní knihy atd.

- ⊙ **Apelační soudy** přeměněny na vrchní zemské soudy v Praze a v Brně
- ⊙ fungovaly jako **sborové soudy druhé stolice** – odvolací soudy proti rozhodnutí okresních soudů a sborových soudů první stolice, vykonávaly výhradně pravomoc odvolacích soudů
- ⊙ poslední instancí byl **Nejvyšší soudní a kasační dvůr ve Vídni**

- ❑ nejdůležitějšími mimořádnými soudy byly **živnostenské soudy** (zřizovány od roku 1869)
- ❑ řešily pracovní spory, mzdové spory, spory o příspěvky do penzijních a nemocenských pokladen, spory o výpověď a vyklizení obydlí v dělnických domech atd.
- ❑ Ministerstvo práv je zřizovalo ve městech nebo okresech, kde se po továrnicku provozovala ve větším rozsahu určitá živnost

- ⊙ součástí justiční správy byla **státní zastupitelství**
- ⊙ obžalobu tak nyní v trestním řízení zastupoval zvláštní orgán – **státní zástupce** (zásada rovnocennosti – žalobce x obžalovaný)
- ⊙ státní zástupci působili u všech zemských neboli krajských soudů
- ⊙ při vrchních zemských soudech ustanoveni **generální prokurátoři**

- ⊙ u okresních soudů pak působili tzv. funkcionáři státního zastupitelství nebo úředníci zastupitelstva
- ⊙ **Státní zastupitelství** mělo hájit zájmy státu při trestním řízení, dbát na to, aby nikdo nebyl nevinně stíhán atd.
- ⊙ **státní zástupce** musel být přítomen při výkonu rozsudku tresti a měl právo podat veřejnou žalobu na nepřítomné a uprchlé ve formě zatykače, měl vrchní správu a dozor nad trestnicemi v obvodech své působnosti

1875 – zřízen ve Vídni Správní soudní dvůr

- ✓ možnost odvolat se proti opatřením a nezákonným rozhodnutím správních nebo samosprávných úřadů, vybudováním správního soudnictví byla vytvořena kontrola zákonnosti rozhodnutí orgánů státní správy a územní samosprávy

Zdroje:

- http://www.mzv.cz/public/6a/7/64/126925_14883_maly_statni_znak.jpg
- http://mesta.obce.cz/mool-vol/dokumenty2.asp?id_org=9959&id=9873